

Nr 688

Av herr **Gustavsson, Bengt**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 4, angående reformerad lärarutbildning.*

I proposition nr 4 läggs fram förslag rörande en reformering av utbildningen av klass- och ämneslärare. Av propositionen framgår bl. a. att det oberoende av samordningen med lärarutbildningen anses erforderligt med en förlängning av läsåret inom universitetsväsendet. F. n. omfattar läsåret vid lärarhögskolorna 39 veckor, vid universiteten 234 dagar och vid de tekniska högskolorna 241 dagar. I propositionen föreslås att läsåret fr. o. m. läsåret 1967/68 skall omfatta vid lärarhögskolorna 40 veckor samt vid universiteten och de övriga högskolor som Kungl. Maj:t bestämmer 270 dagar.

Ett genomförande av det ifrågavarande förslaget får betydande konsekvenser för de studerandes möjligheter att till tiden samordna studier och militär grundutbildning. Denna fråga har inte behandlats i propositionen.

Om värnpliktsutbildningens utformning må här följande erinras.

En reform av värnpliktsutbildningen är under genomförande sedan 1966 års riksdag bifallit Kungl. Maj:ts proposition i detta ärende (prop. 1966:106, L²U 48, rskr. 271). Propositionen grundades bl.a. på förslag avgivet av 1960 års värnpliktsutredning (SOU 1965:68).

Reformen innebär bl. a. ändrad längd på grundutbildningen för flertalet kategorier värnpliktiga liksom ändrad tidsmässig inpassning av denna utbildning.

Beslutet rörande grundutbildningens längd är byggt på ingående behovsberäkningar. Man har härvid eftersträvat att noga avpassa tiderna efter minimibehoven för olika befattningshavare i krigsorganisationen.

Vid övervägandena rörande inpassningen under året av utbildningen har särskild hänsyn tagits till det växande antal värnpliktiga som studerar eller avser att studera vid universitet och högskolor. Vidare har tiderna anpassats till gymnasiets läsår. Chefen för försvarsdepartementet uttalade i detta sammanhang att de remissinstanser som företrädde den civila utbildningssektorn genomgående uttryckt sin tillfredsställelse över den hänsyn utredningen tagit till studiesociala faktorer och funnit att utredningens förslag totalt sett innebar en förbättring på detta område.

Departementschefen anförde vidare (prop. 106 s. 138):

Värnpliktsutredningen har som riktlinje för grundutbildningens inpassning under året antagit att tid inrymmade högst två civila studietermener bör tas i anspråk för denna utbildning och att denna om möjligt bör inpassas mellan den 1 juni första året och den 1 september följande år. Antalet värnpliktiga som genomgått gymnasium

eller postgymnasial fackutbildning väntas öka starkt och omfatta värnpliktiga ur alla kategorier. Jag finner det därför angeläget att nämnda riktlinjer tillämpas, oaktat att härvid obestriddigen vissa militära olägenheter uppstår.

Tiderna den 1 juni respektive den 1 september är avpassade efter nuvarande två-terminsindelning vid universitet och högskolor. Hänsyn har härvid tagits till att läsåret i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter skall omfatta vid universiteten 234 dagar och vid de tekniska högskolorna 241 dagar.

Konsekvenserna av den i proposition nr 4 föreslagna förlängningen av läsåret till 270 dagar fr. o. m. läsåret 1967/68 synes bl. a. bli att de studerande i många fall måste avbryta sina studier i slutskedet av en termin för att genomgå militär grundutbildning eller att de inte kan delta i studierna under första delen av terminen därför att de ännu inte hunnit genomföra sin militära grundutbildning.

De närmare konsekvenserna för de studerande blir bl. a. beroende av vilken försvarsgren vederbörande tilldelats och vilken värnpliktskategori han tillhör.

För studerande tilldelade *armén* uppkommer olägenheter av angivet slag för dem som är uttagna till underofficersutbildning. Per år utgör det totala antalet underofficersvärnpliktiga som fullgör första tjänstgöringsomgång 2 900 och som fullgör andra tjänstgöringsomgång 2 700. Vidare berörs de studerande som uttagits till specialtjänstutbildning (läkare m. fl.) samt till underbefälsutbildning liksom studerande som tillhör en kategori av de värnpliktiga i allmänhet. Dessa tre värnpliktskategorier utgör sammanlagt drygt 8 000 värnpliktiga per år. Härtill kommer att utbildningen till värnpliktig officer och reservofficer anpassats tidsmässigt efter nu gällande terminslängd vid universitet och högskolor. Flertalet värnpliktiga studerande tilldelade *marinen* skulle få försämrade studievillkor om studietermen som föreslagits skulle börja före den 1 september. Även för studerande tilldelade *flygvapnet* kan i vissa fall negativa följder uppstå om förslaget genomförs.

Sammanfattningsvis synes en förlängning av läsåret vid universiteten och högskolorna på det i propositionen föreslagna sättet innebära en påtaglig försämring av möjligheterna för den manliga studerande ungdomen att till tiden samordna studier och militärtjänstgöring. Det torde därför vara önskvärt att, innan ställning tas till frågan om införande av ett längre läsår, konsekvenserna härav för de studerande närmare undersöks. I samband härmed bör även beaktas de möjligheter till bättre anpassning som kan inrymmas i ett treterminssystem. Att ett dylikt system också kan ge andra fördelar såsom större undervisningsvolym och fler examinationstillfällen har tidigare framhållits (se t. ex. prop. 1966:106, s. 142).

Med hänvisning till det anförda hemställer jag,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 4 beaktar ovan framförda synpunkter.

Stockholm den 7 februari 1967

Bengt Gustavsson (s)